

Povinnost vznést dotaz na ESD podle odst. 3 čl. 234

odst. 2: - vyvstane-li taková otázka ....

- považuje-li soud rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vydání rozsudku zde je možnost uvážení

odst. 3: - vyvstane-li taková otázka ....

zde není možnost uvážení, vyvstala-li otázka

Co znamená "vyvstala-li otázka"?

Existence reálného (interpretačního) problému. Kdo posoudí existenci tohoto problému? Jedině soud, který rozhoduje, nikoli strany. Má-li soud za to, že problém neexistuje (např. interpretace se mu jeví jasnou), otázka **nevyvstala**. Stanoviska stran nejsou rozhodující.

Soudy podle odst. 3 čl. 234

Soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva.

Jak toto interpretovat?

Abstraktní teorie - institucionální stránka. Vychází z postavení soudu v soudní soustavě členského státu. Jedná se o soudy posledního stupně.

Konkrétní teorie - zda v konkrétním případě je opravný prostředek možný bez ohledu na postavení soudu v soudní soustavě.

ESD i teorie se kloní ke **konkrétní teorii** (teleologický výklad). Co je smyslem tohoto ustanovení? Zabránit vzniku vnitrostátní judikatury, která by byla v rozporu s komunitárním právem.

Rozhodnutí Costa v. ENEL 6/64: italský smírčí soudce je v hierarchii italských soudů na nejnižším stupni, avšak v daném případě pro nepatrnou hodnotu sporu nebyl možný opravný prostředek.

ESD: "...podle tohoto článku jsou národní soudy, proti jejichž rozhodnutí, **jako v tomto případě**, není opravných prostředků, povinny předložit danou otázku ESD k rozhodnutí."

O jaký opravný prostředek se má jednat?

Logický výklad: opravný prostředek, který může kdykoli podat strana, tedy v ČR řádný opravný prostředek (odvolání).

Obecně platí: Rozhodnutí národního odvolacího soudu, které může být napadeno stranami sporu před soudem nejvyšším, není rozhodnutím podle odst. 3.

České procesní právo:

Zcela jistě nejsou opravnými prostředky podle odst. 3

- milost prezidenta republiky,
- ústavní stížnost,
- žaloba k ESLP ve Štrasburku,
- obnova řízení,

- stížnost pro porušení zákona v trestním řízení,
- žaloba pro zmatečnost.

Diskutabilní je *dovolání* v občanském a trestním řízení. Je to sice mimořádný opravný prostředek, ale běžně používaný, a to i z důvodu chybného výkladu práva v řízení, což je podstatné z hlediska účelu čl. 234. Naproti tomu budeme-li považovat dovolání za opravný prostředek ve smyslu odst. 3 čl. 234, vylučujeme z této kategorie všechny případy, kdy rozhodují odvolací soudy v občanském a trestním řízení.

Není pochyb, že soudy podle odst. 3 budou **vždy** Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Ústavní soud.

Otázky týkající se platnosti předpisu komunitárního práva

Vzhledem k tomu, že jedině ESD může takovou otázku rozhodnout, nemají zde národní soudy možnost uvážení (nemohou posoudit, zda je příslušný komunitární předpis platný). Proto je v případě pochybností prakticky povinnost vznést dotaz nejen pro soud podle odst. 3, ale i pro soud podle odst. 2. (Potvrzeno judikátem Foto-Frost 314/85.) Nerespektování tohoto pravidla by narušilo základ komunitárního právního řádu - národní soud nemůže "odhadovat" platnost komunitárního předpisu, vznikla-li o jeho platnosti reálná pochybnost.

Výjimky z povinnosti předložit předběžnou otázku ESD podle odst. 3

Rozhodující judikát: CILFIT 283/81.

1., Otázka není pro daný případ relevantní - nevyvstala. Odpověď nemůže ovlivnit řešení daného případu. Povinnost vůbec nevznikla.

2. Acte éclairé (objasněný akt). Otázka již byla předmětem rozhodnutí ESD (precedenční charakter rozsudků ESD, nástroj k předcházení zahlcenosti ESD). Musí jít o identickou otázku nebo o ustálenou judikaturu ESD, která má precedenční charakter.

3. Acte clair. Výklad je bez dalšího naprosto zjevný a jasný, je možno rovnou aplikovat. Je to ve svých důsledcích totéž jako bod 1. Acte clair zahrnuje i acte éclairé (ustálená judikatura). Při aplikaci doktríny acte clair však ustálená judikatura existovat nemusí.

Podmínky pro aplikaci acte clair: Soud musí být přesvědčen o tom, že otázka je jasná i pro jiné soudy (jiných členských států). Ohled je třeba brát na

- různé jazykové verze a jejich soulad,
- autonomnost výkladu,
- metody výkladu.

Reakce na porušení povinnosti podle čl. 234 odst. 3

Právo ES

Žádná reakce. Nejde o porušení práva podle čl. 226 an., ledaže by šlo o soustavnou judikaturu soudů členského státu, která je v rozporu s právem ES, resp. s jeho výkladem.

Vnitrostátní (české) právo

Jedinou cestou je uplatnění práva na zákonného soudce (závažná vada řízení). Napadat lze jen nepředloženi otázky, nikoli její předloženi (to snad jen z hlediska trvání řízení).

Tři předpoklady, které ČR splňuje:

- ústavní soudnictví,
- právo na zákonného soudce (Listina základních práv a svobod, čl. 38 odst. 1),
- možnost ústavní stížnosti jednotlivce.

Je tímto zákonným soudcem ESD? Diskutabilní. Ten rozhoduje jen o obsahu aplikovaného práva, nikoli o věci samé. (Kontrola čistoty řízení.)

Podle čeho by měl Ústavní soud porušení povinnosti zahájit řízení o předběžné otázce posuzovat?

Podle komunitárního práva?